

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

On erittäin hyvä, että pyritään luomaan selkeät linjaukset matkustamiselle Suomeen.

Terveysturvallisen matkustamisen linjauksia tarvitaan mahdollisimman pian, jotta matkailu Suomeen ja Lappiin voi palautua ja työtä voidaan jälleen tarjota tuhansille matkailualan työntekijöille. Näitä linjauksia on tehty myös EU tasolla, viimeisimpänä EU:n neuvoston suositus sallia matkailu kolmansista maista, joissa ilmaantuvuusluku on enintään 75, ilman erillisiä terveysturvallisuuteen liittyviä rajoitteita (2021/816). Myös EU korona-todistus on kesän aikana tulossa käyttöön ja lähes kaikki EU-maat luopuvat testi- ja karanteenivaatimuksista todistuksen esittäville. Pidämme tärkeänä, että myös Suomi noudattaa eurooppalaista yleistä linjaa. Muuten Suomen matkailualan kilpailukyky heikkenee kohtuuttomasti suhteessa muihin maihin.

Esityksen olisi myös tärkeä huomioida rokotekattavuuden kasvu. Sekä Suomessa, että maissa, joista tänne matkustetaan, rokotukset etenevät nopeasti ja ilmaantuvuusluvut laskevat sen myötä.

Riskiryhmäläiset ovat saaneet rokotukset ensimmäisenä ja heidän elämänsä on suojeltu.

Hallituksen hybridistrategian toinen ydintavoite on sairaalahoidon kantokyvyn turvaaminen, joka on myös saavutettu rokotuskattavuuden myötä. Tautitilanteen parantuessa esitetyn kaltaiset rajoitustoimet eivät enää ole oikeasuhtaisia ja välttämättömiä, joten toimia tulisi keventää sekä lain voimassaoloa lyhentää. Liian raskaina näemme esityksen vaatimukset toisesta testistä niille, jotka esittävät saapuessaan negatiivisen testituloksen, lasten liian alhaisen ikärajan ja riskiperusteisuuden puuttumisen.

Toinen testi

Esityksen pykälässä 16d esitetään toista Covid-testiä niille, joilla maahan saapuessaan on todistus negatiivisesta Covid-19 testistä. Emme näe tälle perusteita, koska henkilö on testillä osoitettu terveeksi ja riski taudin kantamisesta on häviävän pieni. Useimmat EU maat eivät edellytä toista testiä ennakkotestin lisäksi. Suomen tulisi noudattaa tässä yhtenäistä EU-linjaa. Pykälässä 16e – neuvontavelvollisuus, tuodaan esille, että viranomaisten tulee ohjeistaa maahan saapuvia lähikontaktien välttämiseen ennen toista testiä. Tämä saatetaan tulkita omaehtoisena karanteenina, jota se ei missään nimessä saa tarkoittaa. Matkailijat eivät valitse matkakohdetta, joka edellyttää

toista testiä tai karanteenia vaan valitsevat muita kohteita, joissa tällaisia vaatimuksia ei ole. Jos Suomeen tulevilta vaaditaan toista testiä tai karanteenia, menetetään matkailualan asiakkaita, joka on haitallista niin taloudelle kuin työllisyydellekin.

Lasten ikäraja

Pykälässä 16a todetaan, että vaatimus esittää todistus ei koskisi vuoden 2008 jälkeen syntyneitä lapsia. Pidämme hyvänä, että lapset on rajattu pois kohderyhmästä. Tällä hetkellä EU-maissa ei vielä rokoteta alle 16 vuotiaita lapsia, eikä heillä siksi voi olla rokotustodistusta. Näin ollen 12-16 vuotiailla pitäisi esityksen mukaan olla negatiivinen testitodistus. Tämä on kohtuuton vaatimus, jonka johdosta koko perhe valitsee mitä todennäköisimmin toisen matkakohteen. Esitämme, että lasten ikäraja nostetaan kuuteentoista, eikä vuoden 2004 jälkeen syntyneiltä edellytetä todistusta. Tämä olisi yhteneväinen ikäraja rokotteille hyväksytyn ikärajan kanssa. Vaikka rokotteet todennäköisesti tullaan hyväksymään myös alle 16-vuotiaille, alkaa heidän rokotamisensa myöhemmin kuin muilla ikäryhmillä ja rokotekattavuuden saavuttaminen kestää pidempään.

Riskiperusteisuus

Suomi on koronaepidemian aikana sallinut maahantulon maista, jossa tartuntoja on vähän ja riski maahan tulevista tartunnoista on pieni. Suomessa on ollut käytössä yksi Euroopan tiukimmista ilmaantuvuusrajoista 25. Nyt annetussa esityksessä ei kuitenkaan ole ollenkaan tällaista riskiperustetta, vaan vaatimukset koskevat kaikista maista tulevia matkustajia. Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen (ECDC) ohjeistuksen mukaan toimet tulee kohdistaa riskimaista tuleviin. Näin toimivat useimmat Euroopan maat. Pidämme tärkeänä, että Suomi tässäkin asiassa noudattaa eurooppalaista linjaa ja jatkossakin toimet kohdennetaan vain riskimaista tuleviin matkustajiin.

EU neuvosto on suositellut, että matkustus sallitaan kolmansista maista, joissa ilmaantuvuusluku on alle 75 ilman erillisiä terveysturvallisuuteen liittyviä rajoitteita. Myös Suomi oli mukana päättämässä tästä suosituksesta. Pidämme tärkeänä, että Suomi soveltaa tätä samaa riskimaiden ilmaantuvuusrajaa sekä Schengen-maista, että kolmansista maista tuleviin matkustajiin. Esitämme, että alle 75 ilmaantuvuuden maista saa matkustaa Suomeen ilman terveysturvallisuuteen liittyviä rajoitteita ja yli 75 ilmaantuvuuden maista saa matkustaa koronatodistusten avulla ilman vaatimusta toisesta testistä tai karanteenista.

EU linjaukset sisältävät niin sanotun hätäjärjrumekanismiin, joka mahdollistaa tiukempien rajoitusten käyttöönoton tarvittaessa ja kohdennetusti esimerkiksi uusien vaarallisten varianttivirusien varalle. Tämä puolestaan mahdollistaa sen, että alhaisen riskin maista voi olla kevyemmät terveysturvallisuustoimet eikä kaikkiin tarvitse kohdentaa tiukimpia toimia.

Voimassaoloaika

Esityksen mukaan lain väliaikaisen muutokset olisivat voimassa 31.5.2022 saakka. Kansalaisten rokotukset ovat nyt edenneet hyvin ja THL arvioi, että yli 16-vuotias väestö on rokotettu kerran kesän 2021 aikana ja 70% rokotuskattavuus molempien rokotusannosten osalta saavutetaan vuoden 2021 aikana. Kun rokotuskattavuus on korkea, on viruksen muodostama riski pieni sekä kansalaisten terveydelle, että terveydenhuollon kapasiteetille. Silloin ei esityksen muutoksille ole enää tarvetta. Pidämme lain suunniteltua voimassaoloaikaa aivan liian pitkänä ja sen tarpeellisuus pitäisi arvioida suhteessa taudin ilmaantuvuuteen ja rokotuskattavuuteen.

Vapaa- ajan matkailun avaaminen on tärkeää työllisyydelle ja taloudelle

Lapissa matkailu on merkittävä osa aluetaloutta, joka on kärsinyt rajusti koronaviruksesta. Lapin suora matkailutulo on viime vuosina ollut 1 miljardi euroa ja siitä n. 70% tulee ulkomaalaisilta asiakkailta. Lapin matkailu työllistää normaalitilanteessa n. 8.000-10.000 htv, josta suuri osa on nyt menetetty. Vuoden 2020 maaliskuusta lähtien kansainvälinen vapaa-ajan matkustus on ollut pysähdyksissä ja kiivaimman sesonkiajan, eli talven osalta n. 90% matkailuyrityksillä on ollut vähemmän asiakkaita kuin ennen. Puolella yrityksistä asiakasmäärä on vähentynyt yli 50%. Lappi elää ja työllistyy kansainvälisestä matkailusta, eikä sitä ole riittävästi pystytty korvaamaan kotimaisilla asiakkailla. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että vapaa-ajan matkustus avataan jälleen ja Suomi noudattaa EU:n yhteisiä matkustuslinjauksia. Jos Suomi jatkaa muita maita tiukempia rajoituksia matkailun käynnistyessä, suuntautuu ulkomaalaisten matkustus muualle kuin Suomeen. Samaan aikaan kotimaiset matkailijat pääsevät jälleen matkustamaan muihin maihin, jolloin Lappi ja Suomi on vaarassa menettää myös kotimaisia matkailijoita. Matkailua on mahdollista avata terveysturvallisesti esittämillämme muutoksilla ja se tulee tehdä mahdollisimman pian, jotta myös työllisyys ja talous saadaan elpymään.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

- On tärkeää avata matkailua ja näemme, että sitä voidaan toteuttaa terveysturvallisesti. Rokotukset ovat avainasemassa pandemian kukistamisessa ja rokotuskattavuus kasvaa koko ajan nopeasti. On hyvä, että rokotustodistus mahdollistaa matkustamisen Suomeen. Esityksessä on monia hyviä toimia, mutta näemme, että matkailun terveysturvallisuus voidaan taata kevyemmälläkin toimilla. Esitämme seuraavia muutoksia: (tähän kappaleet toinen testi, lasten ikäraja, riskiperusteisuus ja voimassaoloaika)

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

- Kaikki esitetyt toimet eivät ole välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Lain voimassaoloaika tulee lyhentää ja toimia keventää toisen testin, lasten ikärajan ja riskiperusteisuuden osalta. (tähän kappaleet voimassaoloaika, toinen testi, lasten ikäraja ja riskiperusteisuus)
- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**
- **Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)**
- **Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötövuosina?**

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Esityksessä mainittujen henkilöryhmien lisäksi lasten ikärajaa tulisi nostaa 16 vuoteen.

Kivisaari Yrjötapio
Visit Levi